

JOHN KNOX HOUSE

REISGIDS

Station 1 - De juwelier

Dit station is in de boekhandel, tussen de ramen en de boekenkasten.

In de tijd van John Knox en James Mossman was de huidige receptie een plaatselijk **winkelcentrum**. De juwelierswinkel kreeg een prominente plaats achter de voorruiten. In de galerij waar nu de boekenkasten staan, stalden vijf of zes andere ambachten hun waren uit, waaronder een messenmaker, een bontwerker en een kleermaker. Elke etalage in de galerij had een **stand of kraam** om de koopwaar overdag te kunnen laten zien. Elke winkelier had ook een kelder voor opslag en productie beneden.

Stap de etalage binnen om de **originale buitenmuur** te voelen en de keldertrap te zien. Ga dan terug naar de receptie. In de 16e eeuw was er ook nog een toegang tot de winkels ernaast via de boog die nu leidt naar het moderne deel van het **Schotse Storytelling Centre**.

Station 2 – de buitenkant van John Knox House

Dit station bevindt zich buiten. Verlaat de boekhandel en kijk bij de ingang naar John Knox House.

Het John Knox House ziet er zó pittoresk uit dat veel mensen zeiden dat het wel een reproductie of nep moet zijn! In werkelijkheid is het Edinburghs **enige overgebleven middeleeuwse etagewoning**, compleet met overhangende houten galerijen.

Er waren vroeger meerdere ingangen die naar de winkels of kraampjes op de begane grond en naar het voorhuis of het achterhuis leidden, die allemaal oorspronkelijk gescheiden waren. De voorgevel is bijzonder fraai met zijn klassiek zuivere Dorische zuilen en kransen.

Het **wapen** is dat van de Mossman's, koninklijke goudsmeden van de middeleeuwse Stewart koningen en makers van de Schotse kroon. De initialen kunnen verticaal of horizontaal gelezen worden. JM en MA wijzen op het huwelijk van **James Mossman** en **Mariota Arres**, uit het bezit de laatstgenoemde familie was het huis afkomstig.

Na hun huwelijk in 1559 onderging het huis een **belangrijke modernisering**, waarbij het een nieuwe stenen gevel kreeg. De **zonnewijzer** toont Mozes die het licht van God ontvangt, gesymboliseerd door de zon op de berg Sinaï. Toen Jezus in het Nieuwe Testament werd

gevraagd wat de samenvatting is van de wet van Mozes, zei Hij: "Heb God boven alles lief en je naaste als jezelf". Dit is als volgt in de voorgevel in het Schots uitgehouwen:

" LVFE • GOD • ABUVE • AL • AND • YE • NYCHTBOVR V • AS • YI • SELF • "

James Mossman was een traditionele katholiek. Hij was trouw aan Koningin Regentes Marie de Guise en vervolgens aan haar dochter **Mary Queen of Scots**. Maar het huis zou vooral geassocieerd gaan worden met **John Knox (1513-1572)**, de grote tegenstander van de twee Katholieke koninginnen. John Knox was de **eerste Protestantse predikant van de St Giles' Church** na de Schotse Reformatie in 1560. In datzelfde jaar stierf zijn vrouw, Marjorie Bowes. Vanwege het besef dat Knox hier had gewoond, is het huis herhaaldelijk **gered van de sloop**. Het is waarschijnlijk dat de grote hervormer in dit huis stierf, het was echter niet zijn pastorie of vaste verblijfplaats in Edinburgh.

Als u in de richting van de weg gaat, kunt u de buitentrap of de voortrap zien die naar het bovenste gedeelte van het voorhuis leidde.

Station 3 - De Netherbow Tower

Dit station bevindt zich aan de buitentrap aan de zijkant van John Knox House.

Dit is het punt **halverwege de** Royal Mile. Beneden kunt u Holyrood met de Aberlady Bay in de verte zien liggen. Naar boven ziet u de **St Giles' Cathedral** en Edinburgh Castle. Dit gedeelte wordt The Netherbow of Lower Bent genoemd. Tot 1764, toen veel uit deze buurt werd gesloopt, verdeelde de **Netherbow Port** Edinburgh van de afzonderlijke Canongate burgh. De haven, de belangrijkste toegangspoort van Edinburgh, lag eerst naast John Knox House en verhuisde in 1513 na de Slag om Flodden naar het kruispunt hieronder. Achter de poorten, zeiden de mensen, was het **einde van de wereld**.

De hedendaagse Netherbow Tower naast u vertoont twee kenmerken. Het **gebeeldhouwde paneel** uit 1606 herdenkt de ontsnapping van James VI en I en Queen Anne uit het Guy Fawkes 'Gunpowder Plot'. Het draagt Jakobus' persoonlijke motto "Beati Pacifici" ("Zalig zijn de vreedzamen") en "God save the King".

Op de top van de Tower staat **de Edinburgh City Bell**, die in 1621 in opdracht van "de Senaat en de inwoners van Edinburgh" gegoten werd in Nederland. Het draagt de lijfspreuken van de koninklijke Stuarts: "To God be the Glory" en "Wha Daur Meddle Wi Me?" (Wie tergt mij ongestraft?). Verderop in de straat kunt u de klok zien.

De Netherbow Port werd gereconstrueerd en rijk versierd ter ere van James VI en I nadat hij in 1603 naar Londen verhuisde om de eerste vorst van Engeland en Schotland te worden. De inwoners van Edinburgh wilden hem eraan herinneren dat hij een andere hoofdstad in het noorden had.

Ga a.u.b. terug naar binnen om uw bezichtiging voort te zetten. De ingang naar het museum is via de draaideur links van de receptie. Let op uw hoofd bij de lage deuropening. Neem tijdens een zit eens even de tijd om naar de nagespeelde geluidsopname te luisteren voordat u de wenteltrap naar Station 4 op de overloop vervolgt.

Station 4 – De wenteltrap (Turnpike)

Dit station bevindt zich op de eerste verdieping van het museum vanaf de wenteltrap.

De 'turnpike' of wenteltrap gaf toegang tot de bovenverdiepingen van zowel de voor- als achterhuizen. De Mossman's gebruikten het huis als een plaats voor zaken en van productie, maar ook als hun woning. Goudsmiden waren juweliers, pandjesbazen en geldschietters. Leerlingen en relaties werden ondergebracht in een ruimte in het pand hierboven. Het beheer van het huishouden was een even veeleisende als professionele taak voor Mariota Arres, de eerste vrouw van Mossman.

Ook toen John Knox hier woonde tijdens de **belegering van Edinburgh Castle**, moet het in het huis een drukte van belang zijn geweest met boodschappers, bezoekers en bedienden, waaronder Knox' secretaris Richard Bannatyne. Ook tijdens zijn laatste ziekte werden aan Knox' uitspraken en opvattingen veel waarde toegekend. John Knox was in 1564 getrouwd met zijn tweede vrouw, Margaret Stewart. Hij kreeg twee zonen in zijn eerste en drie dochters in zijn tweede huwelijk.

Station 5 - Boekenkamer

Dit station is in de boekenkamer aan de linkerkant. Let op je hoofd op de lage deuropeningen, ze zijn gemaakt van steen!

De Reformatie begon in Europa en beïnvloedde mensen zoals **Erasmus**, die Rooms Katholiek bleef; maar de hervormers zoals **Martin Luther, Johannes Calvijn** en **John Knox** werden protestant. Deze beweging is ontstaan omdat geleerden talen en culturen en vooral de Bijbel uit het verleden herontdekten en denkbeelden weer in hun oorspronkelijke historische context plaatsten. In Schotland vonden hevige vervolgingen en debatten plaats tussen katholieken en protestanten. De belangrijke figuren in deze debatten waren Knox' leraar John Mair, een begaafde filosoof, en de dichter en historicus George Buchanan. Zijn boek "**History of Scotland**", ligt in kast 3. Buchanan betoogde dat vorsten onder de soevereiniteit van het volk vielen en dat onrechtvaardige vorsten moesten worden afgezet.

Met de **uitvinding van de boekdrukkunst** en de verbreding van het onderwijs in de groeiende steden, werd het debat over religie en politiek een wijdverbreid fenomeen. De protestanten wilden dat iedereen de Bijbel in zijn eigen taal kon lezen in plaats van in het Latijn, dat tot de opgeleide elite behoorde.

In kast 3 zie je een zeldzame **Bassendyne Bijbel**, de eerste Engelstalige Bijbel die in Schotland, in **The Netherbow** is gedrukt. John Knox zou zelf zijn "**Geschiedenis van de Reformatie en de godsdienst in Schotland**" schrijven. Het is een hartstochtelijke verdediging van de Reformatie en zijn daden en meer dan alleen een geschiedschrijving. Het boek is te zien in kast 5.

Een van de belangrijkste geschilpunten tussen protestanten en rooms-katholieken was de functie van de **mis** of het **avondmaal** in het christendom. Een verslag van het debat over dit onderwerp tussen John Knox en de abt van Crossraguel werd in 1563 in **Netherbow** gedrukt. Het staat onder in kast 5.

Het Victoriaanse schilderij dat boven de open haard hangt is van **William Dyce** en toont Knox die de eerste protestantse avondmaal in Schotland bedient tijdens een geheim bezoek in 1557-8. Knox vertoont in dit schilderij een gelijkenis met Jezus tijdens het Laatste Avondmaal.

Station 6 – Mossmann-kamer

Dit station bevindt zich in de aangrenzende kamer.

In het begin van de 16^e eeuw, voor de reformatie van 1560, was Edinburgh een rijke en groeiende stad. De Mossman's waren prominent aanwezig in het economische leven van de stad vanwege het ambacht van goudsmid.

In de 16^e eeuw zou deze kamer zijn voorzien van een lambrisering met panelen, wellicht versierd met houtsnijwerk. De werktafel onder het raam toont het **gereedschap van de goudsmiden**. Mossman maakte vaak sieraden voor Mary Queen of Scots. Bovendien fungeerde de Mossman als de **koninklijke keur**, die ervoor moest zorgen dat de muntstukken de juiste verhouding tussen edele- en gewone metalen hadden.

Een deel van de rijkdom van de Mossman werd gebruikt om de kerk te sponsoren, in het bijzonder de prachtige **Kirk of St. Giles**. De goudsmiden deelden er een kapel met de 'hammermen' of metaalbewerkers, gewijd aan hun beschermheilige **Sint Eligius**, die zich in de nis links van u bevindt. **De Blauwe Deken** of Banier van de Heilige Geest hing in de kapel. U kunt een replica van de banner op de verre muur zien. In de kapel werden missen voor gestorven ambachtslieden gelezen en bijeenkomsten gehouden om weduwen en wezen te bemoedigen.

De twintigste-eeuwse **keramiek** boven de open haard is van **Seljko Kujundzic** en zijn reproducties van munten die gemaakt zijn tijdens de periode dat de Mossman's het opzicht en de keur over de Koninklijke Munt uitoefenden. Op de munten zijn portretten van de Stuart koningen afgebeeld.

De **open haard** is een fraai voorbeeld van Nederlands tegelwerk uit het begin van de 17^e eeuw. De uitbundig gevulde vaas met bloemen was het handelsmerk van Rotterdamse tegelbakkers.

Veiligheid was in die tijd wel een probleem en daarom was er een kleine kluis rechts van de open haard aangebracht. Hierin konden juwelen of gouden munten worden opgeborgen. Het

slaan van munten was een zeer hoogstaand ambacht. De **Koninklijke Munt** was in de tijd van de Mossman in het Holyrood Palace gevestigd. In de vitrine rechts liggen diverse Schotse munten uit de periode 1559-72.

Station 7 - Kasteelgalerij

Dit station bevindt zich voorbij de Mossman-kamer.

Het leven en de welvaart van Mossman eindigde tragisch in een burgeroorlog tussen aanhangers van de in 1567 verbannen koningin Mary en die van het nieuwe protestantse regime die haar zoontje James, geboren in 1566, als koning aanstelden.

Mossman nam deel aan de verpanding van de kroonjuwelen om wapens te kunnen kopen, en zorgde zo voor een **driejarige verdediging van Edinburgh Castle**. In deze tijd bleef hij munten slaan met daarop de beeltenis van Queen Mary. Dit waren overtredingen waarop de doodstraf stond. Toen het kasteel in 1573 viel, was Mossman een van de drie verdedigers die voor **executie** waren geselecteerd. James Mossman werd achterstevoren over straat gesleept in een platte kar en opgehangen aan het **Mercat Cross**, naast de St Giles' Cathedral.

Misdaad en bestraffing waren de wrede realiteit van het zestiende-eeuwse Edinburgh. De muilkorf onder in de kast was de straf voor roddel, laster of ander verbaal misbruik. Het werd over het hoofd van de roddelaar gemonteerd en op zijn plaats gehouden. Praten of eten was lastig, omdat elke beweging van de mond kon leiden tot een ernstige verwonding van de tong vanwege een scherpe spijker in de prop die in de mond werd gestopt.

De belegering van Edinburgh Castle tussen 1569 en 1573 veroorzaakte een langdurige blokkade van de stad en enorme schade aan eigendommen. De afbeelding hiervan die hier te zien is werd weergegeven in "*Holinshed's Chronicle*", waarschijnlijk op basis van informatie van ooggetuigen.

Station 8 - De Reformatie-kamer

Dit station is op de tweede verdieping, de trap op en in de eerste kamer aan uw rechterhand.

In 1553 overleed King Edward VI en kwam Queen Mary Tudor (de dochter van Hendrik VIII) aan de macht. In de vijf jaar dat zij aan de macht was werden er minstens 283 Protestanten levend verbrand. Niet voor niets was haar bijnaam "Bloody Mary". John Knox vluchtte in 1554 van Londen naar Dieppe in Frankrijk en bleef daarna bij Calvijn in Geneve en Frankfurt. Toen John Knox op uitnodiging van de Protestantse leiders in 1559 uit Europa terugkeerde naar Schotland, was dat om deel te nemen aan een **Protestantse revolutie** tegen de Katholieke en Franse heerschappij van Marie de Guise. Het doel was om Marie de Guise af te zetten en het wettelijk gezag van de Paus in het Schotse recht, samen met de mis, af te schaffen.

Dit doel werd bereikt, maar Knox had in navolging van Calvijn veel verder willen gaan, door een samenleving op te richten op basis van Gods instellingen en de rijkdom van de kerk te gebruiken om in iedere plaats scholen en sociale zekerheid op te zetten. Hij was gefrustreerd omdat de adel het land en de rijkdom van de kerk voor zichzelf wilde hebben, en dat Mary Queen of Scots net als haar moeder, Marie de Guise, het Rooms-Katholicisme in stand hield.

Knox werd echter een icoon van de latere Schotse waarden van **onderwijs, gelijkheid en hard werken**. Het gebrandschilderde raam is van **James Ballantyne**, de Victoriaanse kunstenaar en populaire dichter. Het geschilderde paneel boven de open haard verbeeldt het Bijbelse verhaal van Lot en zijn dochters, met Sodom en Gomorra brandend op de achtergrond.

Soms wordt ten onrechte gezegd dat de Reformatie de beeldende kunst in Schotland heeft verboden. Religieuze kunst werd buiten de kerken gehouden, maar bloeide op in huiselijke decoratie en gedrukte boeken.

Station 9 - De ingangen bij de trap

Dit station is op de overloop boven aan de trap. Wees voorzichtig, want de deuropeningen zijn erg laag.

Het einde van de wenteltrap toont het toenemend hoogteverschil tussen het voor- en achterdeel van het huis, waarbij de **oorspronkelijk gescheiden woningen** duidelijk te zien zijn. Na de dood van James Mossman kreeg zijn weduwe en tweede vrouw, Janet King, uiteindelijk het huis als haar "huwelijksdeel" of, in feite, pensioen in handen. Onderverhuur en onderverdeling werd de orde van de dag, zoals de overloop laat zien. Het is het portaal voor een aparte woning met een eigen voordeur en deureklopper. In de 17^e eeuw werd een verdere opdeling door middel van verdiepingen gemaakt, ondanks de hoogteverschillen, met voor elke bewoner een achter- en voorkamer bewoond. Voor u bevindt zich de belangrijkste kamer op de tweede verdieping, dit mooie gedeelte van het huis dateert uit een latere periode, nog steeds bewoond door de landeigenaars of kooplieden, maar niet meer op het welvaartsniveau van dat van Mossman.

Station 10 - De Eiken Kamer

Dit station bevindt zich achter de deuropening, in de Eiken Kamer.

In 1561, ondanks de Protestantse Revolutie onder leiding van John Knox, was Mary Queen of Scots teruggekeerd om de Schotse troon te bezetten. Veel Schotten gingen ervan uit dat de goede oude tijd was teruggekeerd en dat het traditionele katholieke geloof zou worden hersteld. Maar in feite was de terugkeer van Mary het signaal voor bittere religieuze en politieke conflicten, niet in de laatste plaats tussen Knox en de jonge koningin.

De Mossman's verheugden zich over de terugkeer van Maria en richtten deze kamer in als hun **belangrijkste kamer**. Zij lieten een patroon met uitgebreide versieringen aanbrengen, dat

door de opvolgende bewoners in stand gehouden werd. De tegels in de open haard werden gered uit andere oude huizen uit de stad die in de 19^e eeuw werden gesloopt.

Het **beschilderde plafond** dat u vandaag de dag kunt zien, dateert waarschijnlijk van rond 1600 en is een bonte verzameling van afbeeldingen in uitgesproken kleuren. Er zijn tekenen van de **dierenriem, gevleugelde feeën en duivels**. Schilders uit die tijd hadden voorbeelden van patronen waaruit hun klanten konden kiezen. Hier lijkt de smaak van de klant nogal groots, weelderig en humoristisch te zijn geweest.

Het geschilderde paneel links in de zaal toont het Bijbelse verhaal van Kaïn en Abel. Let ook op de replica van een **Jacobean kist** met vrijmetselaarssymboliek. Dit hoort bij dezelfde stemming en atmosfeer - de tijd van hekseryprocessen, religieuze vervolging en nieuwe filosofieën.

U kunt een gesprek tussen Mary Queen of Scots en John Knox beluisteren door op de knop op het paneel van de kist te drukken. (Als u moeite heeft met het horen van het geluid, kunt u de weergave ervan bij de kist lezen).

Station 11 - Herdenkingsgalerij

Dit station bevindt zich achter de Eiken Kamer in de kleine galerij die waarschijnlijk John Knox' studeerkamer was. Ondanks hun grote verschillen waren zowel Knox als Mary Queen of Scots oprechte gelovigen. De politiek van die tijd bracht hen tragisch genoeg in tegengestelde kampen en leidde tot veel leed en de dood. Het koninklijke **leeuwensnijwerk** boven de open haard is gedateerd op 31 oktober 1561, het jaar van Queen Mary's terugkeer naar Schotland.

John Knox en Mary Queen of Scots lieten ons beiden **hun bewogen laatste gebeden** na:

"En zo geef ik mijn veelbewogen en bedroefde geesten over in de handen van de eeuwige God, vast vertrouwend op zijn welbehagen om bevrijd te worden van de zorgen van dit ellendige leven en te rusten met Christus Jezus, mijn enige hoop en leven. "*John Knox*"

In uw handen, o God, ik beveel mijn ziel aan." *Mary Queen of Scots*

We hopen dat u heeft genoten van de rondleiding door John Knox House. Ga terug naar de receptie en vervolg uw bezoek met het Storytelling Centre, Café en tentoonstellingsruimte.

